

АНАЛІТИЧНИЙ ДАЙДЖЕСТ

МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ДІАСПОРОЮ

НОВІ ГОРИЗОНТИ СТРАХУ ПЕРЕД БІЖЕНЦЯМИ

Автор: Марусик Юрій
(мол. наук. співробітник)

На кінець літа 2016 року одним з найбільшочіпких питань у сфері міграції, зокрема вимушеної, стало питання безпеки. Після серії терактів у різних країнах ЄС страх перед «чужими» став ще предметнішим, ніж раніше.

Така фобія – багатогранне явище. Сьогодні до традиційних побоювань втрати власних трудових місць додається питання безпеки. Біженці з країн Близького Сходу та Північної Африки все частіше стикаються зі страхом та ворожістю, а тому змушені доводити, що не всі вони терористи. Це закономірний наслідок війни з ІДІЛ (ІД) та постійної еволюції методів ведення терористичної діяльності.

Кореспондент Guardian Дж. Берк звернув увагу на те, як сучасні технології змінюють природу тероризму. За останні роки зростає кількість терактів у країнах, які вважалися безпечними. Водночас збільшилися об'єми та жорстокість екстремістських матеріалів, зокрема відео у вільному доступі в мережі. Це водночас пов'язано з активізацією ІДІЛ та розвитком нових технологій. В очах Заходу тероризм часто асоціюється з людьми, які застрягли в середньовіччі, але сучасні терористи використовують соціальні мережі для пропаганди і вербування, а «художні» засоби перейняли у відеоігор та голлівудських фільмів. Розквіт цифрових медіа призвів до зміни моделі діяльності терористів.

Першість у справі тероризму, на зміну таким громіздким організаціям, як Аль-Каїда, перехопили

розрізнені мережі терористів, які все частіше приєднуються до ІДІЛ, але організаційно залишаються незалежними. Дорогу і важку техніку для виготовлення та поширення екстремістських відео замінили смартфони та соцмережі. Сьогоднішній тероризм – це потік непередбачуваних та непов'язаних подій, за якими можуть стояти люди із подібними ідеями, не обов'язково об'єднаних організаційно.

Хоча, на думку авторів іспанської газети El Mundo, жоден експерт із транскордонного тероризму не пояснює зростання кількості нападів ані міграційною політикою ЄС, ані великим напливом біженців. Але ці питання в очах населення стали нерозривно пов'язаними. Водночас представники влади європейських країн наголошують, що більшість терористів не є біженцями, а ті терористи, які виявились біженцями, – психічно хворі особи, не пов'язані із міжнародним тероризмом. Але те, що терористами стали громадяни країн ЄС, зокрема і діти мігрантів, які народились та були виховані в Європі, не заспокоює. Це лише свідчення недосконалості інтеграційної політики на різних рівнях. Тобто, європейські суспільства не можуть впоратись із вихованням нових громадян та їхніх дітей, що становить загрозу для безпеки всього суспільства.

Навіть країна, яка мала б слугувати зразком громадського спокою та готовності до надання допомоги шукачам притулку – Німеччина, поступово виходить з

КОРИСНІ ЛІНКИ:

Europeans Fear Wave of Refugees Will Mean More Terrorism, Fewer Jobs (Pew Research Center)
<http://www.pewglobal.org/files/2016/07/Pew-Research-Center-EU-Refugees-and-National-Identity-Report-FINAL-July-11-2016.pdf>

How the changing media is changing terrorism (The Guardian)
<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/25/how-changing-media-changing-terrorism>

Continent of fear: Terrifying map shows how 443 victims were killed in 18 deadly terror attacks in the last two years in Europe (Daily Mail)
http://www.dailymail.co.uk/news/article-3710455/Continent-fear-Terrifying-map-shows-443-victims-killed-18-deadly-terror-attacks-two-years-Europe.html?ito=social-twitter_mailonline

рівноваги. Популярності набувають антиісламістські громадські організації, а на місцевих виборах демонструє значне покращення результатів правопопулістська партія AfD, що зосередила свою увагу на антиіммігрантській риторичі. Подібне протестне голосування можна спостерігати у більшості європейських країн.

Як свідчить репрезентативне соціологічне дослідження, проведене компанією Infratest dimap, 58% німців вважають, що наплив біженців призведе до подальшого збільшення кількості терористичних атак. Такі суспільні настрої не лише показують ставлення до іммігрантів, а й демонструють незгоду близько половини населення з тією політикою, яка проводиться сьогодні. А отже, ця ситуація має певний потенціал для зрушень у результатах наступних виборів та відповідних змін у політиці стосовно іммігрантів. Це важливо для всього ЄС, оскільки Німеччина взяла на себе роль лідера у вирішенні проблем навколо міграційної кризи.

І навіть без чергових терактів хвилю обговорень та невпевненості в Німеччині спричинила нова стратегія цивільної оборони. Її збираються оновити вперше за понад двадцять років. На 69-ти сторінках перераховано головні заходи захисту населення у разі військового нападу, терактів,

кібератак та інших надзвичайних ситуацій. Окрім цього, тепер у Німеччині обговорюється питання часткової заборони носіння паранжі та нікабу. Як заявив глава міністерства внутрішніх справ ФРН Томас де Мезьєр, відповідний намір погодили під час зустрічі земельні міністри внутрішніх справ Німеччини, які є представниками коаліції ХДС/ХСС. Таке рішення підтримує більшість респондентів, опитаних ARD-Deutschland Trend.

«Європейські суспільства не можуть впоратись із вихованням нових громадян та їхніх дітей, що становить загрозу для безпеки всього суспільства»

Подібні проблеми можна спостерігати і в сусідніх країнах. Після серії терактів ситуацію не можна назвати спокійною у Бельгії та Франції. Окрім цього, французькі поліцейські нарікають на те, що серед близько семи тисяч шукачів притулку, які сконцентрувались в таборі поблизу Кале, можуть переховуватись терористи ІДІЛ, але офіцери поліції занадто рідко можуть проникати туди, а тому на території Франції залишається ще одна «чорна діра» національної безпеки.

І навіть Україну, яка не потерпає від терактів ІДІЛ та не стала епіцентром руху біженців з країн Сходу, не оминув конфлікт щодо надання притулку іноземцям, в який активно втрутились не тільки праворадикальні, а й помірковані партії.

Неефективна політика у сферах безпеки, міграції та інтеграції іммігрантів, які тісно переплелись у громадській свідомості, стають все більш значущим фактором, який призводить до посилення протестного голосування виборців, а отже дають сигнал незгоди, який ще не перетворився у втрату влади найбільшими європейськими партіями. Але обсяг їхньої влади поступово скорочується. Тобто, неготовність протистояти викликам у цих сферах уже обертається нестабільністю та невирішеністю низки важливих питань. Тому питання біженців, їх інтеграції та пов'язаної з цим безпеки потребують належної уваги і визначеності позицій від партій не лише в країнах, що стали епіцентром руху біженців або переживають проблеми з безпекою, а й у більш віддалених країнах, які перебувають у навколосередньому інформаційному та політичному просторі.

Аналітичний дайджест містить короткий огляд аналітичних записок, експертних оцінок, оприлюднених у ЗМІ, наукових публікацій та інших інформаційних джерел щодо проблем міграції